

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2015. szeptember 10.*

„A Törvényszék Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletének (T-401/11. P, EU:T:2014:625) felülvizsgálata — Közzolgálat — Az Európai Unió azon alapuló, szerződésen kívüli felelőssége, hogy egy intézmény megszegte a tisztviselői védelmének biztosítására irányuló kötelezettségét — Elhunyt tisztviselő — A tisztviselőt a halála előtt ért nem vagyoni kár — A tisztviselő családtagjait ért vagyoni és nem vagyoni károk — Hatáskör — Törvényszék — Az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke — Az uniós jog egységességének sérelme”

A C-417/14. RX-II. sz. ügyben,

az Európai Unió Törvényszéke (fellebbezési tanács) Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ügyben 2014. július 10-én hozott ítéletének (T-401/11 P, EU:T:2014:625) az EUMSZ 256. cikk (2) bekezdésének második albekezdése alapján történő felülvizsgálata tárgyában a

Livio Missir Mamachi di Lusignano (lakóhelye: Kerkhove Avelgem [Belgium])

és

az **Európai Bizottság**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz (előadó) tanácselnök, C. Vajda, A. Rosas, Juhász E. és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. február 25-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- Missir Mamachi di Lusignano képviseletében F. Di Gianni, G. Coppo és A. Scalini avvocati,
- az Európai Bizottság képviseletében J. Curral, G. Gattinara és D. Martin, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel az Európai Unió Bírósága alapokmányának 62a. és 62b. cikkére,

a főtanácsnok meghallgatását követően,

* Az eljárás nyelve: olasz.

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 A jelen eljárás tárgya az Európai Unió Törvényszéke (fellebbezési tanács) által a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ügyben 2014. július 10-én hozott ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) felülvizsgálata. Ebben az ítéletben a Törvényszék hatályon kívül helyezte az Európai Unió Közzolgálati Törvényszékének a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ügyben 2011. május 12-én hozott ítéletét (F-50/09, EU:F:2011:55), amely elutasította a Livio Missir Mamachi di Lusignano által benyújtott kártérítési keresetet, amely egyrészt a 2009. február 3-i azon határozat megsemmisítésére irányult, amelyben az Európai Bizottság elutasította a felperesnek a fia, Alessandro Missir Mamachi di Lusignano európai uniós tisztviselő (a továbbiakban: elhunyt tisztviselő) megöléséből eredő vagyoni és nem vagyoni károk megtérítése iránti kérelmét, másrészt pedig a Bizottság arra való kötelezésére irányult, hogy különböző összegeket fizessen számára és a fia jogutódjai számára az ezen emberölésből eredő vagyoni és nem vagyoni károk megtérítéseként.
- 2 A felülvizsgálat arra a kérdésre irányul, hogy a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) sérti-e az uniós jog egységességét vagy koherenciáját azáltal, hogy ezen ítéletben a másodfokú bíróságként eljáró Törvényszék megállapította hatáskörét arra, hogy elsőfokú bíróságként határozzon egy olyan, az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítása iránti keresetről,
  - amely azon alapul, hogy egy intézmény megszegte a tisztviselői védelmének biztosítására irányuló kötelezettségét,
  - amelyet harmadik személyek mint a tisztviselő jogutódjai és családtagjai nyújtottak be, és
  - amely a tisztviselő által elszenvedett nem vagyoni kár, valamint ezen harmadik személyek által elszenvedett vagyoni és nem vagyoni kár megtérítésére irányul.

Jogi háttér

Az Európai Unió Bíróságának alapokmánya

- 3 A Bíróság alapokmánya I. mellékletének 1. cikke a következőképpen szól:

„Az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke (a továbbiakban: Közzolgálati Törvényszék) első fokon az Unió és alkalmazottai közötti jogvitákban jár el az Európai Unió működéséről szóló szerződés 270. cikke alapján, beleértve a valamennyi szerv vagy hivatal és annak személyzete közötti azon jogvitákat, amelyek a Bíróság hatáskörébe tartoznak.”

- 4 A Bíróság alapokmánya I. mellékletének 8. cikke a következőket írja elő:

„(1) Ha valamely, a Közzolgálati Törvényszékhez intézett keresetlevelet vagy egyéb beadványt tévesen a Bíróság vagy a Törvényszék hivatalvezetőjéhez nyújtanak be, a hivatalvezető azt haladéktalanul továbbítja a Közzolgálati Törvényszék hivatalvezetőjének. Hasonlóképpen, ha egy, a Bírósághoz vagy a Törvényszék [helyesen: Törvényszékhez] intézett keresetlevelet vagy egyéb beadványt tévesen a Közzolgálati Törvényszék hivatalvezetőjéhez nyújtanak be, a hivatalvezető azt haladéktalanul továbbítja a Bíróság vagy a Törvényszék hivatalvezetőjének.

(2) Ha a Közzolgálati Törvényszék megállapítja, hogy nincs hatásköre valamely olyan ügy megtárgyalására és eldöntésére, amely a Bíróság vagy a Törvényszék hatáskörébe tartozik, az ügyet átteszi a Bírósághoz, illetve a Törvényszékhez. Hasonlóképpen, ha a Bíróság, illetve a Törvényszék megállapítja, hogy egy ügy a Közzolgálati Törvényszék hatáskörébe tartozik, ezt az ügyet átteszi a Közzolgálati Törvényszékhez, amely ezt követően az ügyben hatáskörének hiányát nem állapíthatja meg.

(3) Ha a Közzolgálati Törvényszékhez és a Törvényszékhez olyan ügyekben fordulnak, amelyekben ugyanaz az értelmezési kérdés merül fel, vagy ugyanannak a jogi aktusnak az érvényességét vitatják, a Közzolgálati Törvényszék az előtte folyó eljárást a felek meghallgatását követően a Törvényszék ítéletének meghozataláig felfüggesztheti.

Ha a Közzolgálati Törvényszékhez és a Törvényszékhez olyan ügyekben fordulnak, amelyeknek ugyanaz a tárgya, a Közzolgálati Törvényszék megállapítja a hatáskörének hiányát, hogy az ügyben a Törvényszék járhatson el.”

Az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzata

- 5 Az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzata, amelyet a 2004. március 22-i 723/2004/EK, Euratom tanácsi rendelettel (HL L 124., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 2. kötet, 130. o.) módosított, az Európai Közösségek tisztviselői személyzeti szabályzatának, valamint az Európai Közösségek egyéb alkalmazottainak alkalmazási feltételeiről és a Bizottság tisztviselőire vonatkozó egyedi átmeneti intézkedések bevezetéséről szóló, 1968. február 29-i 259/68/EGK, Euratom, ESZAK tanácsi rendelet (HL L 56., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 2. kötet, 5. o.) állapított meg (a továbbiakban: személyzeti szabályzat), 24. cikkében a következőképpen rendelkezik:

„A Közösségek segítséget nyújtanak minden tisztviselőnek, különösen olyan személy elleni eljárásban, aki a tisztviselő vagy családtagjai sérelmére, a tisztviselő beosztása vagy feladatainak ellátása miatt fenyegetést, becsületsértést, rágalmazást, illetve bármely személy vagy vagyon elleni támadást követett el.

A Közösségek egyetemlegesen megtérítik a tisztviselőnek az ilyen esetben elszenvedett kárt, amennyiben azt nem a tisztviselő szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása okozta és az elkövetőtől nem tudott kártérítést kapni.”

- 6 A személyzeti szabályzat 73. cikke kimondja:

„(1) A tisztviselő [...] szolgálatba lépésének napjától kezdődően foglalkozási megbetegedés és baleset elleni biztosításban részesül. A tisztviselő a nem foglalkozási kockázatok elleni biztosítás költségéhez alapilletményének 0,1%-áig járul hozzá.

Az említett szabályokban meg kell határozni, hogy a biztosítás mely kockázatokra nem terjed ki.

(2) A fizetendő ellátások a következők:

a) Elhalálozás esetén:

Az elhalálozott személy balesetet megelőző 12 hónap alatti illetményének havi összegei alapján kiszámított éves alapilletmény ötszörösével egyenlő átalányösszeg kifizetése az alább felsorolt személyek részére:

- a tisztviselő vagyonára irányadó öröklési jogszabályok szerint az elhunyt tisztviselő házastársa és gyermekei; a házastársat megillető összeg azonban az átalányösszeg 25%-ánál nem lehet kevesebb,
- ha a fenti kategóriába egyetlen személy sem tartozik, a tisztviselő vagyonára irányadó öröklési jogszabályok szerinti egyéb leszármazottak,
- ha a fenti két kategóriába egyetlen személy sem tartozik, a tisztviselő vagyonára irányadó öröklési jogszabályok szerinti felmenő ági rokonok,
- ha a fenti kategóriákba egyetlen személy sem tartozik, az intézmény.

[...]

7 Ugyanezen szabályzat 90. cikke szerint:

„(1) Az e személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy kérelmezheti, hogy a kinevezésre jogosult hatóság határozatot hozzon személyével kapcsolatban. A kinevezésre jogosult hatóság a kérelem benyújtásának időpontjától számított négy hónapon belül közli az érintett személlyel indokolással ellátott határozatát. Ha e határidő végéig a kérelemre nem érkezik válasz, akkor az hallgatólagos elutasító határozatnak tekintendő, amellyel szemben az alábbi bekezdés rendelkezéseinek megfelelően panasszal lehet élni.

(2) Az e személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy panaszt nyújthat be a kinevezésre jogosult hatósághoz az őt hátrányosan érintő intézkedés ellen; ez arra az esetre is vonatkozik, amikor az említett hatóság határozatot hozott, és arra az esetre is, amikor az elmulasztotta a személyzeti szabályzatban előírt intézkedés elfogadását. [...]

8 A tisztviselők személyzeti szabályzatának 91. cikke a következőképpen szól:

„(1) Az Európai Unió Bírósága rendelkezik hatáskörrel a Közösségek és az e személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy között keletkező minden olyan jogvita tekintetében, amely az adott személyt a 90. cikk (2) bekezdésének értelmében hátrányosan érintő intézkedés jogszerűségére vonatkozik. A Bíróság a pénzügyi természetű jogviták terén teljes körű mérlegelési jogkörrel [helyesen: korlátlan felülvizsgálati jogkörrel] rendelkezik.

(2) Az Európai Unió Bíróságához csak akkor lehet keresetet benyújtani, ha:

- a 90. cikk (2) bekezdése értelmében az abban előírt határidőn belül a kinevezésre jogosult hatósághoz már nyújtottak be panaszt,

és

- a panaszt kifejezett vagy hallgatólagos határozattal elutasították.

(3) A (2) bekezdés szerinti kereset benyújtásának határideje három hónap. [...]

A felülvizsgálat tárgyát képező ügy előzményei

A jogvita alapját képező tényállás

- 9 Az elhunyt tisztviselő és felesége 2006. szeptember 18-án emberölés áldozatává vált Rabatban (Marokkó), ahol a férfinak a Bizottság képviselőjének politikai és diplomáciai tanácsadójaként kellett hivatalba lépnie. Az emberölést az e képviselő által a tisztviselő, a felesége és négy gyermeke számára bérelt bútorozott házban követték el.
- 10 Ezt követően a gyermekeket az apai nagypajuk (a felperes) és apai nagyanyjuk gyámsága alá helyezték.
- 11 A Bizottság az elhunyt tisztviselő gyermekeinek mint örökösöknek a személyzeti szabályzat 73. cikke szerinti ellátásokat fizette, és e gyermekek számára az ugyanebben a szabályzatban foglalt egyéb ellátásokra való jogosultságot állapított meg.
- 12 A Bizottságnak címzett 2008. február 25-i levelében a felperes egyet nem értésének adott hangot az unokáinak fizetett összegekkel kapcsolatban. Mivel nem találta kielégítőnek az e levélre válaszul hozott bizottsági határozatot, 2008. szeptember 10-i feljegyzésével a felperes a személyzeti szabályzat 90. cikkének (2) bekezdése alapján panaszt nyújtott be e határozattal szemben, amelyben azt állította, hogy a Bizottságot a személyi állománya védelmére irányuló kötelezettsége megszegéséből fakadó, közszolgálati kötelezettség-szegésen alapuló felelősség terheli. Hivatkozott továbbá arra, hogy a Bizottságot objektív felelősség is terheli, valamint másodlagosan arra, hogy a Bizottság megsértette a személyzeti szabályzat 24. cikkét, amelynek értelmében a Közösségek egyetemlegesen megtérítik a valamely tisztviselőjüknek harmadik személy által okozott kárt. 2009. február 3-i határozatában a Bizottság elutasította ezt a panaszt.

A Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (F-50/09, EU:F:2011:55)

- 13 A személyi állománya védelmére irányuló kötelezettségének Bizottság általi megszegésére hivatkozva a felperes keresetet nyújtott be a Közszolgálati Törvényszékhez, amely egyrészt a panaszát elutasító 2009. február 3-i határozat megsemmisítésére, másrészt pedig először is az elhunyt tisztviselő gyermekeinek nevében az őket ért vagyoni kár, másodszer e gyermekek nevében az őket ért nem vagyoni kár, harmadszor a felperes saját nevében az elhunyt tisztviselő apjaként őt személyében ért nem vagyoni kár, negyedszer pedig a tisztviselő gyermekei mint apjuk jogutódjai nevében az elhunyt tisztviselőt ért nem vagyoni kár megtérítésére irányult.
- 14 A Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletével (F-50/09, EU:F:2011:55) a Közszolgálati Törvényszék elutasította az említett keresetet, mivel azt – a hivatkozott vagyoni károk tekintetében – részben megalapozatlannak, illetve – a hivatkozott nem vagyoni károk tekintetében – részben elfogadhatatlannak ítélte. A felperes fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben.

A Törvényszék Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélete (T-401/11 P, EU:T:2014:625)

- 15 A Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletben (T-401/11 P, EU:T:2014:625) a Törvényszék hivatalból megvizsgálta a Közszolgálati Törvényszék hatáskörét a kereset első fokon történő elbírálására. E célból a Törvényszék ezen ítélet 20., valamint 39–42. pontjában különválasztotta a

felperes által megtéríteni kért különböző kárösszegeket, és pontosította, hogy a felperes az egyes követelések tekintetében milyen minőségben jár el. A Törvényszék megállapítása szerint a felperes követelései a következők voltak:

- az elhunyt tisztviselő gyermekeinek nevében az őket ért vagyoni kár megtérítése, amely „a megölt tisztviselő elmaradt jövedelméből áll, [...] amelyet a halála és a nyugdíjba vonulásának valószínű időpontja között rájuk fordított volna”;
  - az elhunyt tisztviselő gyermekeinek nevében az őket ért nem vagyoni kár megtérítése, amely a két szülőjük halála miatti fájdalomból, valamint azon traumából áll, hogy tanúi voltak szüleik haldoklásának;
  - a saját nevében az elhunyt tisztviselő édesapjaként őt ért nem vagyoni kár megtérítése, amely a fiának halála által okozott fájdalomból áll, valamint
  - az elhunyt tisztviselő gyermekeinek, apjuk jogutódjainak nevében az apát ért nem vagyoni kár megtérítése, amely a támadás és a halálának időpontja között neki okozott fizikai szenvedésből, valamint a különösen a közelgő halálának tudatából eredő lelki szenvedésből áll.
- 16 A Törvényszék megállapította, hogy valamennyi kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkezik, majd különbséget tett különösen az egyrészt az elhunyt tisztviselőt ért kár, másrészt az annak gyermekeit és a felperest személyében ért károk között.
- 17 A felperest személyében és az elhunyt tisztviselő gyermekeit ért vagyoni és nem vagyoni károk tekintetében a Törvényszék kimondta, hogy a Közzolgálati Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította hatáskörét az e károk megtérítésére irányuló kereset elbírálására, továbbá kimondta, hogy az ügyet a Törvényszékhez kell áttenni, hogy első fokon eljáró bírósággént elbírálja e kérelmeket.
- 18 A Törvényszék e tekintetben a Törvényszék, illetve a Közzolgálati Törvényszék hatásköreinek elhatárolása tekintetében a következőket mondta ki a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 47–53. pontjában:
- „47. Az uniós jog jelen állapotában ezen elhatárolás a fellebbező személyes jogállásán és a jogvita eredetén alapul, azon állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, amely szerint a tisztviselő és azon intézmény közötti kártérítésről szóló jogvitára, amelytől az függ, vagy függött – amennyiben az az érdekeltet az intézménnyel összekötő vagy korábban összekötő munkaviszonyból ered –, az EUMSZ 270. cikk (korábbi EK 236. cikk), valamint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke alkalmazandó, és következésképpen az Unió szerződésen kívüli felelősségére alkalmazandó EUMSZ 268. cikk (korábbi EK 235. cikk) és EUMSZ 340. cikk (korábbi EK 288. cikk) alkalmazási körén kívül esik (Meyer-Burckhardt kontra Bizottság ítélet, 9/75, EU:C:1975:131, 7. pont; Reinartz kontra Bizottság és Tanács ítélet, 48/76, EU:C:1977:30, 10. pont; Allo és társai kontra Bizottság ítélet, 176/83, EU:C:1985:290, 18. pont; Pomar kontra Bizottság végzés, 317/85, EU:C:1987:267, 7. pont; Polinsky kontra Bíróság ítélet, T-1/02, EU:T:2004:298, 47. pont).
48. Így az említett ítélkezési gyakorlat alapján nem határozható meg, hogy a Törvényszékhez vagy pedig a Közzolgálati Törvényszékhez kellett volna [az elhunyt tisztviselő] hozzátartozóinak benyújtaniuk azon személyes – mind vagyoni, mind pedig nem vagyoni – káraik megtérítése iránti kérelmüket, amely megítélésük szerint érte őket. A Bizottság állításával szemben ugyanis ezen ítélkezési gyakorlat csak azon jogvita esetére vonatkozik kifejezetten, amely i. a tisztviselő vagy a volt tisztviselő és azon intézmény között[...] áll fenn, amelytől az függ, vagy függött, és ii. az őket összekötő vagy korábban összekötő munkaviszonyból ered, és az említett ítélkezési gyakorlat ezért csak részben alkalmazható azon jogvita esetére, amely kétségtelenül munkaviszonyból ered,

azonban nem a tisztviselő vagy a volt tisztviselő és azon intézmény között áll fenn, amelytől e tisztviselő függ, vagy függött, hanem e tisztviselő hozzátartozója, családtagja vagy jogutódja és azon intézmény között, amelytől e tisztviselő függ, vagy függött.

49. Ha e harmadik személy az érintett tisztviselő vagy volt tisztviselő helyébe lép, és így annak jogutódi minőségéről beszélhetünk, és e minőségében követeli – a teljes hagyaték megszerzése érdekében – magát a tisztviselőt ért kár megtérítését, a fenti ítélkezési gyakorlat alkalmazandó, mivel a jogvita a bekövetkezett örökösödés ellenére továbbra is a tisztviselő és azon intézmény között áll fenn, amelytől függ, vagy függött, és amely az őket összekötő munkaviszonyból ered.
50. A jelen ügyben e megfontolás vonatkozik a fellebbező által igényelt, a fenti 20. pontban hivatkozott második kárra, nevezetesen az [elhunyt tisztviselőnek] az őt ért támadás és a halála közötti időpontban okozott ex haerede nem vagyoni kárra. E tekintetben a Közzolgálati Törvényszék helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 116. pontjának utolsó mondatában, hogy a fenti 47. pont[ban] hivatkozott ítélkezési gyakorlat alkalmazandó az elhunyt tisztviselő jogutódjai vagy azok képviselője, és azon intézmény közötti jogvitára, amelytől e tisztviselő függött.
51. Ha viszont e harmadik személy az őt személyében ért – vagyoni vagy nem vagyoni – kár megtérítése érdekében jár el, a szóban forgó ítélkezési gyakorlat ezen alkalmazását nem igazolja sem annak tartalma, sem az azt ösztönöző elvi megfontolások. Akár elismerve azt, hogy e jogvita az érintett tisztviselő és az intézmény közötti munkaviszonyból ered, a szóban forgó jogok jogosultjának minősülő tisztviselő jogállásával összefüggő személyes szubjektív feltétel mindenképpen hiányzik, és az EUMSZ 270. cikk, valamint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke alapján a Közzolgálati Törvényszék főszabály szerint tehát nem rendelkezik *ratione personae* hatáskörrel a kereset elbírálására.
52. A Bizottság állításával szemben a [Bizottság kontra Petrilli] ítélet[...] [(T-143/09 P, EU:T:2010:531)] megerősíti ezen elemzést, és ismerteti annak célját. Ezen ítélet 46. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy az EK 236. cikk (jelenleg EUMSZ 270. cikk) és a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke szerinti közzolgálati bírósági eljárásokat – beleértve a tisztviselőnek vagy alkalmazottnak okozott kár megtérítésére irányuló eljárásokat is – az EK 235. cikk (jelenleg EUMSZ 268. cikk) és az EK 288. cikk (jelenleg EUMSZ 340. cikk) keretében az Unió szerződésen kívüli felelősségét szabályozó általános elvekből következő szabályokhoz képest egyedi és különleges szabályok jellemezik. A Törvényszék szerint ugyanis, amikor az Unió munkáltatóként jár el, megnövekedett felelősség terheli, amely azon kötelezettségben nyilvánul meg, hogy meg kell térítenie az általa e minőségben elkövetett bármely jogsértéssel a személyi állományának okozott kárt, míg az általános szabályok szerint csak a valamely jogszabály »kellően súlyos« megsértésével okozott kárt köteles megtéríteni (a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata a [Bergaderm és Goupil kontra Bizottság] ítélet[...] [C-352/98 P, EU:C:2000:361] óta).
53. Márpedig az Uniónak a személyi állományával szemben fennálló megnövekedett felelősségének egyedi és különleges rendszerére vonatkozó ezen megfontolások, amely rendszert többek között a különleges jogokkal és – a gondoskodási kötelezettséghez hasonló – kötelezettségekkel járó munkaviszony, valamint azon bizalmi viszony igazol, amelynek az intézmények és a tisztviselők között a közérdekből fenn kell állnia, hiányoznak a nem tisztviselő harmadik személyek esetében. Az ítélkezési gyakorlat még a tisztviselő közeli családtagjai tekintetében és a személyzeti szabályzat 76. cikkében szereplőkhöz hasonló szociális ellátásokra figyelemmel sem ismeri el az intézmények feléjük fennálló gondoskodási kötelezettségének meglétét (a [Leussink kontra Bizottság] ítélet [169/83 és 136/84, EU:C:1986:371] 21–23. pontja).”

19 A Törvényszék megállapította, hogy az ítélezési gyakorlat ezen iránymutatását a Bíróság más határozatai is megerősítik. E tekintetben a Törvényszék a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 55–59. pontjában a következő megállapításokat tette:

„55. Így a fent hivatkozott Fournier kontra Bizottság ügyben hozott végzésben [(114/79–117/79, EU:C:1980:124)] a Bíróság elvileg legalábbis hallgatólagosan megerősítette azt, hogy [a] tisztviselő »saját nevükben« eljáró és a »személyükben« ért kár megtérítését követelő családtagjainak az [EGK-Szerződés] 179. cikk[é]ben (jelenleg EUMSZ 270. cikk) biztosított eljárás helyett inkább az [EGK-Szerződés] 178. cikk[é]ben (jelenleg EUMSZ 268. cikk) biztosított eljáráshoz kell folyamodniuk.

56. A Bíróság megerősítette e döntést a [Leussink kontra Bizottság ítéletben (169/83 és 136/84, EU:C:1986:371)], azon összefüggések között, amikor a felperesek kifejezetten különböző jogalapokra alapították a kártérítési kereseteiket attól függően, hogy tisztviselők voltak-e, vagy sem, nevezetesen G. Leussink az [EGK-Szerződés] 179. cikk[é]re, felesége és gyermekei pedig az [EGK-Szerződés] 178. cikk[é]re és az [EGK-Szerződés] 215. cikk[ének] második bekezdésére.

57. A [Leussink kontra Bizottság ítéletre (169/83 és 136/84, EU:C:1986:371)] vonatkozó indítványában Sir Gordon Slynn főtanácsnok elismerte, hogy a család keresete helyesen alapult az [EGK-Szerződés] 178. cikkén és [az EGK-Szerződés] 215. cikk[é]n, mivel a családot külön ért károkra irányult, és nem a tisztviselő által az intézménye ellen indított jogvitára vonatkozott.

58. A Bíróság – anélkül, hogy kifejezetten nyilatkozott volna erről a kérdésről – a fent hivatkozott [Leussink kontra Bizottság] ítélet [(169/83 és 136/84, EU:C:1986:371)] 25. pontjában a tisztviselő családja esetében hallgatólagosan mégis inkább az [EGK-Szerződés] 178. cikk[e] alkalmazását ismerte el, mint az [EGK-Szerződés] 179. cikk[e] alkalmazását, még ha úgy is ítélte meg, hogy a jogvita a »tisztviselő és az intézmény közötti munkaviszonyból eredt«. Ezen túlmenően a Bíróság a költségekre vonatkozó határozatát kifejezetten az eljárási szabályzatának 69. cikkére alapította, vagyis az azon személyek kereseteire alkalmazandó rendelkezésre, akik nem tisztviselők.

59. Végül a fent hivatkozott Vainker kontra Parlament ügyben hozott ítéletben [(T-48/01, EU:T:2004:61)] a Törvényszék mint megalapozatlant elutasította F. Vainker keresetét a fent hivatkozott [Leussink kontra Bizottság] ítéletre [(169/83 és 136/84, EU:C:1986:371)] mint előzményre hivatkozva, és hallgatólagosan megerősítette az EK 235. cikk alkalmazásának választását mint az ilyen keresetre megfelelő jogalapot.”

20 Az elhunyt tisztviselő jogutódjainak azon lehetősége tekintetében, hogy az EUMSZ 270. cikk és a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke alapján keresetet nyújtsanak be, a Törvényszék a következőket állapította meg a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 61–65. pontjában:

„61. Kétségtelen, hogy az elhunyt tisztviselő jogutódjainak azon lehetőségét, vagy akár azon kötelezettségét, hogy az EUMSZ 270. cikk és a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikk[e] alapján nyújtsanak be keresetet a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő ellátások nyújtásának elismertetése érdekében, legalábbis hallgatólagosan már elismerte az unió bírósága ([Bitha kontra Bizottság ítélet, T-23/95, EU:T:1996:3]; [Klein kontra Bizottság ítélet, F-32/08, EU:F:2009:3]; lásd továbbá ebben az értelemben, analógia útján: [Hotzel-Wagenknecht kontra Bizottság végzés, T-145/00, EU:T:2001:164], 17. pont).

62. Mindazonáltal először is ez az érvelés kizárólag a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában felsorolt jogutódokra érvényes, nevezetesen a házastársra és a gyermekekre, vagy hiányukban más leszármazottakra, vagy a hiányukban a felmenő ági rokonokra, végül pedig hiányukban magára az intézményre. Így a jelen ügyben, feltételezve akár, hogy a Bizottság érvelése alkalmazandó [az elhunyt tisztviselő] négy gyermekének esetére, ez nem alkalmazandó magának a

fellebbezőnek, Livio Missir Mamachi di Lusignanónak az esetére, aki nem minősül jogutódnak a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében a gyermekek létezése miatt. Ezen érvelés nem alkalmazandó [az elhunyt tisztviselő] anyjának, bátyjának és nővérének esetére sem, akik fellebbezők a párhuzamos T-494/11. sz. ügyben.

63. Másodsorban ezen érvelés a tisztviselők szociális biztonságára vonatkozó, a személyzeti szabályzatban foglalt különös jognak rendelné alá az Unió szerződésen kívüli felelősségére alkalmazandó közös jog eljárásjogi végrehajtását. Márpedig nincs érvényes indok arra, hogy a Közszolgálati Törvényszék tisztviselőkre vonatkozó különös hatásköri szabályai miatt előznék meg a Törvényszéknek az Unió felelősségét érintő valamennyi jogvita elbírálására vonatkozó általános hatáskörét.

64. Végül harmadsorban, még [az elhunyt tisztviselő] négy gyermeke tekintetében sem a Bizottságnak a személyzeti szabályzat szerinti azon ellátások kifizetésére vonatkozó kötelezettségéről van szó a jelen ügyben, amelyeket egyébként már kifizettek az érintetteknek, hanem a hivatkozott teljes vagyoni és nem vagyoni kár megtérítésére irányuló esetleges kötelezettségéről. A Törvényszék e tekintetben emlékeztet arra, hogy a fellebbező a harmadik jogalap keretében konkrétan azt állítja, hogy a Közszolgálati Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor e károk megtérítése céljából figyelembe vette az említett, az [elhunyt tisztviselő] di Lusignano gyermekei számára elismert, személyzeti szabályzat szerinti ellátásokat. E körülmények között nem tűnik lehetségesnek a Közszolgálati Törvényszék hatáskörének a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő rendelkezésre való alapítása, még ha kifejezetten azt is állítják, hogy az említett cikk nem minősül az [elhunyt tisztviselő] négy gyermeke nevében indított kereset alapjának.

65. Az előző megfontolások összességéből következik, hogy az alapügy körülményeihez hasonló helyzetben az EUMSZ 268. cikk, az EUMSZ 270. cikk, a Bíróság alapokmánya I. mellékletének 1. cikke, valamint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke által meghatározott egyetlen jogszabályi keret alapján azt a következtetést kell levonni, hogy az elhunyt tisztviselő hozzátartozói mindenképpen kötelesek két keresetet indítani, az egyiket a Közszolgálati Törvényszék előtt, a másikat pedig a Törvényszék előtt, az alapján, hogy a szóban forgó tisztviselő jogutódjai, vagy pedig olyan – vagyoni vagy nem vagyoni – kár megtérítését kérik, amely személyükben érte őket.”

- 21 Az „eljárások megkettőződésének” elkerülése érdekében a Törvényszék a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 73. és 74. pontjában megállapította, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata fényében, valamint a jogbiztonságra, a megfelelő igazságszolgáltatásra, a pergazdaságosságra és az egymással ellentétes bírósági határozatok megelőzésére irányuló nyomós okok fennállta mellett, amikor az elhunyt tisztviselő vagy alkalmazott jogutódjai az ugyanazon cselekmény által okozott különböző károk megtérítését mind jogutódi minőségükben, mind pedig saját nevükben követelik, egyesíthetik e kérelmeket egyetlen keresetet nyújtva be. A Törvényszék hozzátette, hogy ezt az „egyetlen keresetet” a Törvényszékhez kell benyújtani, mivel az nemcsak „általános” bíróság, amely e címen „teljes hatáskörrel” rendelkezik (a Közszolgálati Törvényszékkel szemben, amely „kivételes hatáskörű bíróság”), hanem ez utóbbival szemben a magasabb fokú bíróság is.
- 22 E tekintetben a Törvényszék a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 75. és 76. pontjában rámutatott különösen arra, hogy ha az alapügyben szereplőkhöz hasonló körülmények esetén az elhunyt tisztviselő hozzátartozóinak két keresetet kellett volna indítaniuk, úgy a Törvényszék és a Közszolgálati Törvényszék azonos tárgyú ügyekben egyidejűleg járna el. Ilyen körülmények esetén a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikke (3) bekezdésének második albekezdése alapján a Közszolgálati Törvényszéknek meg kell állapítania hatáskörének hiányát, hogy ezen ügyekben a Törvényszék járhasson el. A Törvényszék ezen ítélet 77. és 78. pontjában megállapította, hogy a jelen ügyben a Közszolgálati Törvényszék „eleve nem rendelkezett hatáskörrel” a felperes által benyújtott kereset elbírálására, kivéve az elhunyt tisztviselőt ért nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem tekintetében. Következésképpen az említett ítélet 78. pontjában a

Törvényszék hivatalból megállapította a Közzolgálati Törvényszék hatáskörének hiányát a fellebbezõt személyében és az elhunyt tisztviselõ jogutódjait ért kár megtérítése iránti kérelem elbírálására, és e tekintetben hatályon kívül helyezte a megtámadott ítéletet.

- 23 A fenti megfontolásokra tekintettel a Törvényszék a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 102. és 103. pontjában kimondta, hogy a Közzolgálati Törvényszéknek meg kellett volna állapítania hatáskörének hiányát a felperest személyében és az elhunyt tisztviselõ gyermekeit ért kár megtérítése iránti kérelem tekintetében, és következésképpen a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikke (2) bekezdésének megfelelõen át kellett volna tennie az ügyet a Törvényszékhez. Mivel a per állása e tekintetben lehetővé tette az érdemi döntést, a Törvényszék kimondta, hogy e kérdés tekintetében át kell tenni a keresetet a Törvényszékhez, hogy azt első fokon eljáró bíróságként elbírálja.
- 24 Ami az elhunyt tisztviselõ gyermekeinek nevében a felperes által megtérítettni követelt, a tisztviselõt ért nem vagyoni kárt illeti, a Törvényszék – miután a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 80. pontjában emlékeztetett arra, hogy a Közzolgálati Törvényszék hatáskörrel rendelkezett e kérelem elbírálására –, ezen ítélet 81–98. pontjában megvizsgálta a fellebbezést. E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy a Közzolgálati Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor helyt adott az említett kérelem elfogadhatóságát vitató, a Bizottság által tett egyik elfogadhatatlansági kifogásnak, és ezért e tekintetben hatályon kívül helyezte a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletet (F-50/09, EU:F:2011:55).
- 25 A Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 113–117. pontjában a Törvényszék ugyanezen kérelem tekintetében kimondta, hogy a per állása az érdemi döntést nem tette lehetővé, mivel a Közzolgálati Törvényszék nem foglalt állást a Bizottság által felhozott többi elfogadhatatlansági kifogást illetõen, és hogy e tekintetben az említett ügyet fõszabály szerint át kell tenni a Közzolgálati Törvényszékhez. Ugyanakkor a Törvényszék rámutatott arra, hogy amennyiben ilyen visszautalásra kerülne sor, a Közzolgálati Törvényszéknek meg kellene állapítania, hogy a Törvényszékhez és a Közzolgálati Törvényszékhez olyan ügyekben – vagyis ami a Törvényszéket illeti, a T-494/11. sz. ügyben, a Közzolgálati Törvényszéket illetõen pedig a jelen ügyben – fordultak, amelyek tárgya azonos, és a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikke (3) bekezdése második albekezdésének megfelelõen köteles lenne tehát megállapítani hatáskörének hiányát, hogy e két ügyben a Törvényszék járhatson el.
- 26 A fenti megfontolások összességére tekintettel a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az F-50/09. sz. ügyet egészében a Törvényszékhez kell áttenni, hogy azt első fokon eljáró bíróságként elbírálja.

A Bíróság elõtti eljárás

- 27 Az elsõ fõtanácsnoknak a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) felülvizsgálatára vonatkozó javaslatát követõen a felülvizsgálati tanács a Bíróság alapokmánya 62. cikkének második bekezdése és a Bíróság eljárási szabályzata 193. cikkének (4) bekezdése alapján a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság (felülvizsgálat) ügyben hozott határozatban (C-417/14 RX, EU:C:2014:2219) úgy döntött, hogy ezt az ítéletet felül kell vizsgálni annak megállapítása érdekében, hogy az sérti-e az uniós jog egységességét vagy koherenciáját.
- 28 Az említett határozat értelmében felülvizsgálandó kérdés a jelen ítélet 2. pontjában szerepel.

A felülvizsgálat tárgyát képező kérdésről

- 29 A Bíróság alapokmánya I. melléklete 1. cikkének megfelelően a Bíróságon belül a Közzolgálati Törvényszék jár el első fokon az EUMSZ 270. cikk értelmében a Bíróság hatáskörébe tartozó uniós közzolgálati jogvitákban. Ez a hatáskör ez utóbbi cikk szerint az Unió és alkalmazottai között felmerülő „minden vitás ügy[re]” kiterjed a „személyzeti szabályzat[...]ban és az Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételekben megállapított keretek között és feltételek mellett”.
- 30 A személyzeti szabályzatra való e hivatkozásra tekintettel ezért a Közzolgálati Törvényszék hatáskörének meghatározásakor figyelembe kell venni e szabályzatot, különösen az EUMSZ 270. cikket végrehajtó 90. és 91. cikkét (lásd ebben az értelemben: Syndicat général du personnel des organismes européens kontra Bizottság ítélet, 18/74, EU:C:1974:96, 14. pont).
- 31 A személyzeti szabályzat az európai intézmények és azok tisztviselői közötti jogviszonyokat hivatott szabályozni egy sor kölcsönös jogosultság és kötelezettség meghatározása és a tisztviselő bizonyos családtagjai számára az Európai Unióval szemben érvényesíthető jogok elismerése révén (Johannes-ítélet, C-430/97, EU:C:1999:293, 19. pont).
- 32 Így a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdése az Unió közzolgálati jogvitáira vonatkozó bírósági hatáskör tekintetében pontosítja, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az Unió és a „személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy” között keletkező „minden olyan jogvita” tekintetében, amely az adott személyt e szabályzat 90. cikke (2) bekezdésének értelmében hátrányosan érintő intézkedés jogszerűségére vonatkozik. Ez utóbbi rendelkezésnek megfelelően a „szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy” panaszt nyújthat be a kinevezésre jogosult hatósághoz az őt hátrányosan érintő intézkedés ellen.
- 33 A Közzolgálati Törvényszék *ratione personae* hatásköre tekintetében rá kell mutatni arra, hogy mivel e rendelkezések általánosságban „a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy[re]” utalnak, e rendelkezések alapján nem tehető különbség aszerint, hogy a tisztviselő vagy az e szabályzat hatálya alá tartozó bármely más személy nyújtotta-e be a keresetet. Így ellentétben azzal, amit a Törvényszék a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 51. pontjában megállapított, a Közzolgálati Törvényszék *ratione personae* hatáskörrel rendelkezik nemcsak a tisztviselők, hanem az említett szabályzat hatálya alá tartozó bármely más személy által benyújtott keresetek elbírálására is.
- 34 A személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontja kifejezetten említést tesz a tisztviselő „leszármazott[airól]” és „felmenő ági rokon[airól]” azon személyek között, akik a tisztviselő halála esetén ellátásban részesülhetnek. Következésképpen mind a felperes, mind az elhunyt tisztviselő gyermekei e rendelkezés hatálya alá tartozó személyek.
- 35 A Törvényszék által a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság (T-401/11 P, EU:T:2014:625) ítélet 62. és 64. pontjában tett megállapításokkal ellentétben az, hogy a fellebbező és az elhunyt tisztviselő gyermekei a jelen ügyben ténylegesen jogosultak-e a személyzeti szabályzatban – különösen annak 73. cikkében – említett ellátásokra, a főtanácsnok állásfoglalásának 35. pontjában kifejtetteknek megfelelően nem vehető figyelembe annak meghatározásakor, hogy a Közzolgálati Törvényszék a Bíróság alapokmánya I. mellékletének az EUMSZ 270. cikkel és a személyzeti szabályzat 91. cikke (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke alapján *ratione personae* hatáskörrel rendelkezik-e. Egy ettől eltérő megoldás esetén ugyanis a Közzolgálati Törvényszéknek az eléterjesztett kereset elbírálására való *ratione personae* hatásköre megállapítása céljából szükség lenne e kereset megalapozottságának előzetes megvizsgálására.
- 36 Ebből következően a jelen ügyben a Közzolgálati Törvényszék *ratione personae* hatáskörrel rendelkezik a felperes által mind a saját nevében, mind az elhunyt tisztviselő gyermekeinek nevében benyújtott kártérítési kereset elbírálására.

- 37 Azon kérdés tekintetében, hogy a Közzolgálati Törvényszék *ratione materiae* hatásköre kiterjed-e a tisztviselői védelmére irányuló kötelezettségének valamely intézmény általi megszegésére alapított kártérítési keresetekre, rá kell mutatni arra, hogy sem az EUMSZ 270. cikk, sem a személyzeti szabályzat 91. cikke – amelyek „az Unió és alkalmazottai között felmerülő minden vitás ügy[re]” vonatkoznak – nem határozza meg a közigazgatási panasz elutasítása esetén benyújtható kereset jellegét. Ezért a Közzolgálati Törvényszék hatáskörrel rendelkezik a felperest e szabályzat 90. cikke értelmében hátrányosan érintő intézkedés jogszerűségére vonatkozó jogvita elbírálására, függetlenül egyebekben a szóban forgó kereset természetétől (lásd, a Törvényszék és a Közzolgálati Törvényszék létrejöttét megelőzően a Bíróság hatásköre tekintetében: Meyer-Burckhardt kontra Bizottság ítélet, 9/75, EU:C:1975:131, 10. pont).
- 38 A Bíróság e körülmények között úgy ítélte meg, hogy a valamely tisztviselő és az őt alkalmazó intézmény közötti jogvita, amennyiben a jogvita az érintett és az intézmény közötti munkaviszonyból ered, az EUMSZ 270. cikk és a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkének hatálya alá tartozik, még akkor is, ha kártérítési keresetről van szó (lásd: Meyer-Burckhardt kontra Bizottság ítélet, 9/75, EU:C:1975:131, 10. pont; Reinarz kontra Bizottság és Tanács ítélet, 48/76, EU:C:1977:30, 10. és 11. pont, valamint Allo és társai kontra Bizottság ítélet, 176/83, EU:C:1985:290, 18. pont; Pomar kontra Bizottság végzés, 317/85, EU:C:1987:267, 7. pont; Schina kontra Bizottság ítélet, 401/85, EU:C:1987:425, 9. pont).
- 39 Ezenfelül a személyzeti szabályzat 91. cikke (1) bekezdésének az EUMSZ 270. cikkel és a Bíróság alapokmánya I. melléklete 1. cikkével összhangban értelmezett második mondata értelmében a Közzolgálati Törvényszék a pénzügyi természetű jogviták terén korlátlan felülvizsgálati jogkörrel rendelkezik, amelynek keretében jogosult az alperest hivatalból kötelezni az általa vétkesen okozott kár megtérítésére, és ilyen esetben az ügy összes körülményét figyelembe véve méltányosan értékelni az elszenvedett kárt (lásd ebben az értelemben: Reinarz kontra Bizottság és Tanács ítélet, 48/76, EU:C:1977:30, 11. pont; Houyoux és Guery kontra Bizottság ítélet, 176/86 és 177/86, EU:C:1987:461, 16. pont; Bizottság kontra Girardot ítélet, C-348/06 P, EU:C:2008:107, 58. pont, valamint Gogos kontra Bizottság ítélet, C-583/08 P, EU:C:2010:287, 44. pont). Az első rendelkezés értelmében „pénzügyi természetű jogviták[nak]” minősülnek különösen az alkalmazottnak valamely intézmény ellen irányuló, felelősség megállapítása iránti keresetei (Gogos kontra Bizottság ítélet, C-583/08 P, EU:C:2010:287, 45. pont).
- 40 A Bíróság ezek alapján megállapította, hogy az uniós bíróság feladata, hogy adott esetben valamely intézményt olyan összeg megfizetésére kötelezzen, amelyre a fellebbező a személyzeti szabályzat vagy más jogi aktus értelmében jogosult (Weissenfels kontra Parlament ítélet, C-135/06 P, EU:C:2007:812, 68. pont).
- 41 Így a Közzolgálati Törvényszék *ratione materiae* hatáskörrel rendelkezik a valamely tisztviselő által az őt alkalmazó intézménnyel szemben benyújtott kártérítési kereset elbírálására, amennyiben a jogvita az érintett és az intézmény közötti munkaviszonyból ered.
- 42 Ugyanez igaz a bármely más olyan személy által benyújtott kártérítési keresetre is, aki bár nem tisztviselő, valamely tisztviselővel fennálló családi kötelékek miatt az említett szabályzat hatálya alá tartozik, amennyiben a jogvita e tisztviselő és az érintett intézmény közötti munkaviszonyból ered, tekintettel arra, hogy a Bíróság alapokmánya I. mellékletének az EUMSZ 270. cikkel és a személyzeti szabályzat 91. cikkével összefüggésben értelmezett 1. cikke alapján a jelen ítélet 32., 33. és 37. pontjában megállapítottaknak megfelelően a Közzolgálati Törvényszék hatáskörrel rendelkezik az Unió és a „személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó bármely személy” közötti „minden [...] jogvita” elbírálására.
- 43 E tekintetben – ellentétben azzal, amit a Törvényszék különösen a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 54–56. pontjában kimondott – sem a Fournier kontra Bizottság végzés (114/79–117/79, EU:C:1980:124), sem a Leussink kontra Bizottság ítélet

(169/83 és 136/84, EU:C:1986:371) alapján nem vonható le olyan következtetés, amely szerint a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló jogvita elbírálására nem a Közzolgálati Törvényszék, hanem a Törvényszék rendelkezne hatáskörrel.

- 44 Először is, ezeket a határozatokat a Bíróság olyan időszakban hozta, amikor még nem került sor sem a Törvényszék, sem a Közzolgálati Törvényszék létrehozására, ezért nem merült fel a bírósági hatáskörök elhatárolásának kérdése.
- 45 Ezenkívül különösen a Leussink kontra Bizottság ítéletben (169/83 és 136/84, EU:C:1986:371) a Bíróság elismerte, hogy közzolgálati jogvitának minősül a tisztviselő családtagjai által az EGK-Szerződés 178. cikk (később az EK-Szerződés 178. cikke, majd EK 235. cikk, jelenleg EUMSZ 268. cikk) alapján benyújtott kártérítési kereset, amely az e tisztviselőt ért munkahelyi baleset folytán általuk elszenvedett nem vagyoni kár megtérítésére irányul. Ezen ítéletnek az ügyben felmerült költségekkel foglalkozó 25. pontjában ugyanis a Bíróság az eljárási szabályzata akkor hatályos változatának 70. cikkét alkalmazta, amely szerint a közzolgálati jogvitákban a szóban forgó intézmény viseli a részéről felmerült költségeket, mivel a szóban forgó kereset – jöllehet azt az EGK-Szerződés 178. cikke alapján nyújtották be – az érintett tisztviselő és az őt alkalmazó intézmény közötti jogviszonyból eredt.
- 46 Végül, ami a Fournier kontra Bizottság végzést (114/79–117/79, EU:C:1980:124) illeti, abból nem vonható le semmilyen következtetés a tekintetben, hogy a tisztviselő családtagjai által benyújtott, az őket személyükben ért kár megtérítésére irányuló kereset uniós közzolgálati jogvitának minősül-e, és így annak elbírálása a Közzolgálati Törvényszék hatáskörébe tartozik-e. A Bíróság ugyanis e végzésben csupán azt pontosította, hogy az uniós jog által a munkafeltételekkel kapcsolatos szabálytalanságok kezelése érdekében létrehozott jogorvoslati rendszerrel ellentétes lenne annak elismerése, hogy az eljárással visszaélve valamely tisztviselőnek vagy alkalmazottnak a saját nevükben eljáró családtagjai az ilyen szabálytalanságokra alapított, felelősség megállapítására irányuló keresetet nyújthassanak be, még akkor sem, ha állításuk szerint emiatt őket személyükben kár érte.
- 47 A Bíróság emellett megállapította, hogy a közös betegségbiztosítási rendszer hatálya alá tartozó tisztviselő valamely családtagja által benyújtott kártérítési kereset uniós közzolgálati jogvitának minősül (lásd: Lenz kontra Bizottság végzés, C-277/95, EU:C:1996:456, 55. pont).
- 48 Ebben az ügyben a jelen ítélet 15. pontjában felsorolt különböző kártérítési kereseti kérelmek mindegyike az elhunyt tisztviselő halálából fakadó károkra vonatkozik, alapjuk pedig a tisztviselői védelmére irányuló kötelezettségének Bizottság általi megszegése. E tekintetben a felperes arra hivatkozik, hogy a jelen jogvita nemcsak az elhunyt tisztviselőt ért nem vagyoni kárra vonatkozó részében, hanem az e tisztviselő gyermekeit ért vagyoni és nem vagyoni kár, illetve a felperest személyében ért nem vagyoni kár megtérítésére vonatkozó részében is az elhunyt tisztviselő és az intézmény közötti munkaviszonyból ered. Így a Leussink kontra Bizottság ítéletben (169/83 és 136/84, EU:C:1986:371) alkalmazott megoldásnak megfelelően úgy kell tekinteni, hogy a jelen jogvita egésze e munkaviszonyból ered.
- 49 A Törvényszék azon álláspontja, miszerint a tisztviselőnek a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó családtagjaival szemben az Uniót terhelő szerződésen kívüli felelősségre az EUMSZ 340. cikkből fakadó anyagi feltételek vonatkoznak, míg a tisztviselővel szembeni felelősségét e feltételekhez képest egyedi és különleges szabályok jellemzik, a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) különösen 52–59. pontjából következőkkel ellentétben e tekintetben nem zárja ki a Közzolgálati Törvényszéknek a Bíróság alapokmánya I. mellékletének az EUMSZ 270. cikkel és a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke értelmében fennálló *ratione materiae* hatáskörét.

- 50 Ugyanis a jelen ítélet 37. és 38. pontjában tett megállapításoknak megfelelően a Közzolgálati Törvényszék *ratione materiae* hatáskörébe tartozik a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó személy által benyújtott kártérítési kereset elbírálása, ha az a tisztviselő és az intézmény közötti munkaviszonyból ered, függetlenül e tekintetben a jogvita jellegétől. Az e szabályzatban kifejezetten biztosított jog tárgyában folyó jogvitához hasonlóan a kártérítéshez való joggal kapcsolatos jogvita főszabály szerint megkövetelheti e munkaviszony uniós bíróság általi értékelését, ezzel igazolva a Közzolgálati Törvényszék mint az Unió közzolgálati jogvitáira szakosodott bírósági fórum hatáskörét egy ilyen jellegű jogvita elbírálására. Így e bíróság *ratione materiae* hatásköre a szóban forgó jogvita eredetéből, nem pedig a kártérítéshez való jogot esetlegesen megalapozó jogalpból fakad, amit a jelen ítélet 45. pontjában említett Leussink kontra Bizottság ítélet (169/83 és 136/84, EU:C:1986:371) is megerősített.
- 51 Végül, amint az a jelen ítélet 2. pontjából kitűnik, a jelen felülvizsgálati eljárásnak nem tárgya azon anyagi feltételek meghatározása, amelyekről az Uniót terhelő szerződésen kívüli felelősség jelen ügyben való megállapítása függ.
- 52 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Közzolgálati Törvényszék a Bíróság alapokmánya I. mellékletének az EUMSZ 270. cikkkel és a személyzeti szabályzat 91. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke alapján hatáskörrel rendelkezik a felperes által benyújtott kereset egészének elbírálására.
- 53 E körülmények között a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság (T-401/11 P, EU:T:2014:625) ítéletben a következőket mondta ki:
- a 65. pontban: „az elhunyt tisztviselő hozzátartozói mindenképpen kötelesek két keresetet indítani, az egyiket a Közzolgálati Törvényszék előtt, a másikat pedig a Törvényszék előtt, az alapján, hogy a szóban forgó tisztviselő jogutódjai, vagy pedig olyan – vagyoni vagy nem vagyoni – kár megtérítését kérik, amely személyükben érte őket”;
  - a 77., 78., 102. és 103. pontban: a Közzolgálati Törvényszék eleve nem rendelkezett hatáskörrel a jelen kereset elbírálására a felperest személyében, valamint az elhunyt tisztviselő gyermekeit ért károk megtérítése iránti kérelmek tekintetében, és – mivel e kérelmek elbírálása a Törvényszék hatáskörébe tartozik – át kellett tenni a keresetet a Törvényszékhez, hogy azt első fokon eljáró bíróságként elbírálja;
  - a 113–117. pontban: a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikke (3) bekezdésének második albekezdése alkalmazásában szintén át kellett tenni a keresetet a Törvényszékhez az elhunyt tisztviselőt a halála előtt ért nem vagyoni kárra vonatkozó részében, amely kár megtérítését a felperes e tisztviselő gyermekei mint apjuk jogutódjai nevében követeli.

Az uniós jog egységességének és koherenciájának sérelméről

- 54 Az EK-Szerződés 225a. cikk (jelenleg EUMSZ 257. cikk) alapján létrehozott Közzolgálati Törvényszék az EUMSZ 256. cikk értelmében vett különös hatáskörű törvényszék, amely az EUMSZ 270. cikknek, a Bíróság alapokmánya I. melléklete 1. cikkének és a személyzeti szabályzat 91. cikke (1) bekezdésének együttesen értelmezett rendelkezései szerint hatáskörrel rendelkezik az uniós közzolgálati jogviták elbírálására. Így a Törvényszék által a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 63. és 74. pontjában megállapítottakkal ellentétben a Közzolgálati Törvényszék nem csupán „kivételes hatáskörrel” rendelkezik.

- 55 Amikor a Törvényszék saját magához tette át a jelen keresetet, hogy azt első fokon eljáró bíróságként elbírálja, megfosztotta a Közzolgálati Törvényszéket annak eredeti hatáskörétől és a Törvényszék hatáskörét megállapító szabályt vezetett be, amely természetéből fakadóan a fellebbezés elbírálására hatáskörrel rendelkező igazságszolgáltatási fórum meghatározására és következésképpen a különböző ítélkezési fokok Bíróságon belüli struktúrájára is hatással van.
- 56 Márpedig az EUM-Szerződésben, a Bíróság alapokmányában és az Európai Unió Közzolgálati Törvényszékének felállításáról szóló, 2004. november 2-i 2004/752/EK, Euratom tanácsi határozatban (HL L 333., 7. o.) létrehozott bírósági rendszer tartalmazza a Bíróság három igazságszolgáltatási fóruma, azaz a Bíróság, a Törvényszék, illetve a Közzolgálati Törvényszék hatásköreinek pontos elhatárolását, ily módon a három igazságszolgáltatási fórum egyikének a kereset első fokon történő elbírálására vonatkozó hatásköre szükségképpen kizárja a másik kettő hatáskörét (lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra IAMA Consulting végzés, C-517/03, EU:C:2004:326, 15. pont).
- 57 Az EUM-Szerződésben, valamint a Bíróság alapokmányában és annak mellékletében az uniós igazságszolgáltatási fórumok tekintetében ekként meghatározott hatásköri szabályok az elsődleges jog részét képezik, és központi helyet foglalnak el az uniós jogrendben. E hatásköri szabályok betartása – az uniós közzolgálati jogviták saját tétjén túl – az uniós jogrend alapvető követelménye és egyben elengedhetetlen feltétele az uniós jog egységessége biztosításának.
- 58 Ennek megfelelően a jelen ítélet 53. pontjában a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélettel (T-401/11 P, EU:T:2014:625) kapcsolatban megállapított téves jogalkalmazás sérti az uniós jog egységességének elvét.

A felülvizsgálatból levonandó következtetésekről

- 59 A Bíróság alapokmánya 62b. cikkének első bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a Bíróság azt állapítja meg, hogy a Törvényszék határozata sérti az uniós jog egységességét vagy koherenciáját, az ügyet visszautalja a Törvényszék elé, amelyet jogkérdésekben köt a Bíróság határozata. Az ügy visszautalásakor ezenkívül a Bíróság meghatározhatja, hogy a Törvényszék határozatának mely részei rendelkeznek jogerővel az eljárásban részt vevő felek tekintetében. Kivételesen a Bíróság jogerősen határoz, ha a jogvita eldöntése – a felülvizsgálat eredményére figyelemmel – a Törvényszék határozatában megállapított tényálláson alapul.
- 60 Ebből következik, hogy a Bíróság nem szorítkozhat az uniós jog egységessége és/vagy koherenciája sérelmének megállapítására anélkül, hogy ne vonná le e megállapításnak a szóban forgó jogvitára vonatkozó következményeit (Bizottság kontra Strack ítélet [felülvizsgálat], C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 61 A jelen ügy tekintetében ezért először is hatályon kívül kell helyezni a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) abban a részében, amelyben a Törvényszék ezen ítélet 78. pontjában hivatalból megállapította a Közzolgálati Törvényszék hatáskörének hiányát a fellebbezőt személyében és az elhunyt tisztviselő gyermekeit ért személyi károk megtérítése iránti kérelem elbírálására, és hogy e tekintetben hatályon kívül kell helyezni a megtámadott ítéletet, továbbá amennyiben az említett ítélet 102. és 103. pontjában kimondta, hogy e kérelem elbírálása a saját hatáskörébe tartozik, és hogy a keresetet e részében a Törvényszékhez kell áttenni, hogy azt első fokon eljáró bíróságként elbírálja.
- 62 Másodsorban, az elhunyt tisztviselőt ért nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem tekintetében, hatályon kívül kell helyezni a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) abban a részében, amelyben ezen ítélet 117. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy az ügyet e tekintetben szintén a Törvényszékhez kellett áttenni, hogy azt első fokon eljáró bíróságként elbírálja.

- 63 A felperes által benyújtott fellebbezés sorsát illetően először is emlékeztetni kell arra, hogy e fellebbezés első jogalapjában az érintett azt kifogásolta, hogy a Közzolgálati Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megalapozottnak ítélte a Bizottság által tett elfogadhatatlansági kifogások egyikét, valamint a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (F-50/09, EU:F:2011:55) 91. pontjában elfogadhatatlannak ítélte a felperest személyében, az elhunyt tisztviselőt, illetve az utóbbi gyermekeit ért nem vagyoni károk megtérítése iránti kérelmet. A Törvényszék a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) 98. és 104–112. pontjában pedig az elhunyt tisztviselőt ért kár megtérítése iránti kérelem tekintetében elfogadta ezt az első jogalapot. E szempontból a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (F-50/09, EU:F:2011:55) hatályon kívül helyezését az erre vonatkozó felülvizsgálat hiányában jogerősnek kell tekinteni.
- 64 Ugyanakkor, mivel a Törvényszék nem vizsgálta meg az említett első jogalapot a Közzolgálati Törvényszék által a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (F-50/09, EU:F:2011:55) 91. pontjában elutasított, a felperest személyében és az elhunyt tisztviselő gyermekeit ért nem vagyoni károk megtérítése iránti kérelem tekintetében, az ügyet e kérdés vonatkozásában át kell tenni a Törvényszékhez, hogy azt fellebbviteli bíróságként elbírálja.
- 65 A fellebbezésben hivatkozott második és harmadik jogalap tekintetében – amelyekkel azt kifogásolták, hogy a Közzolgálati Törvényszék nem adott helyt az elhunyt tisztviselő gyermekeit ért vagyoni kár megtérítése iránti kérelemnek – a Törvényszék e fellebbezés vizsgálatakor egyedül a bírósági hatáskör kérdésére szorítkozott. Következésképpen az ügyet e kérdés tekintetében át kell tenni a Törvényszékhez, hogy azt fellebbviteli bíróságként elbírálja.

A költségekről

- 66 Az eljárási szabályzat 195. cikkének (6) bekezdése szerint, ha a Törvényszék a felülvizsgálat tárgyát képező határozatát az EUMSZ 256. cikk (2) bekezdése alapján hozta, a Bíróság határoz a költségekről.
- 67 A felülvizsgálat keretében való költségviselést szabályozó különleges szabályok hiányában úgy kell határozni, hogy a Törvényszék előtti eljárásban a felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben beadványokat vagy írásbeli észrevételeket a Bírósághoz benyújtó felek maguk viselik az ezen eljárás során felmerült költségeiket.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítélet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) sérti az európai uniós jog egységességét, azáltal hogy az ítéletben az Európai Unió fellebbviteli bíróságként eljáró Törvényszéke a következőket mondta ki:**
  - az elhunyt tisztviselő hozzátartozói kötelesek két keresetet indítani, az egyiket az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke előtt, a másikat pedig az Európai Unió Törvényszéke előtt, az alapján, hogy a szóban forgó tisztviselő jogutódjai, vagy pedig olyan – vagyoni vagy nem vagyoni – kár megtérítését kérik, amely személyükben érte őket;
  - az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke eleve nem rendelkezett hatáskörrel a jelen kereset elbírálására a Livio Missir Mamachi di Lusignanót személyében, valamint az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano gyermekeit ért károk megtérítése iránti kérelmek tekintetében, és – mivel e kérelmek elbírálása a hatáskörébe tartozik – át kellett tenni a keresetet az Európai Unió Törvényszékéhez, hogy azt első fokon eljáró bíróságként elbírálja;

- az Európai Unió Bírósága alapokmánya I. melléklete 8. cikke (3) bekezdésének második albekezdése alkalmazásában szintén át kellett tenni a keresetet az Európai Unió Törvényszékéhez az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót ért nem vagyoni kárra vonatkozó részében, amely kár megtérítését Livio Missir Mamachi di Lusignano e tisztviselő gyermekei mint apjuk jogutódjai nevében követeli.
- 2) A Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletet (T-401/11 P, EU:T:2014:625) jogerősnek kell tekinteni abban a részében, amelyben az Európai Unió Törvényszéke kimondta, hogy az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke a Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ítéletben (F-50/09, EU:F:2011:55) tévesen alkalmazta a jogot, amikor helyt adott az Európai Bizottság által tett egyik elfogadhatatlansági kifogásnak, és ennél fogva mint elfogadhatatlant elutasította az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót ért nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelmet.
- 3) Az említett ítéletet az ezt meghaladó részében hatályon kívül helyezi.
- 4) Az ügyet átteszi az Európai Unió Törvényszékéhez.
- 5) Livio Missir Mamachi di Lusignano és az Európai Bizottság maguk viselik a felülvizsgálati eljárás során felmerült költségeiket.

Aláírások